

KORALBOG

til

Landstads Salmebog

Månedens gjenstand Petter Dass-museet, juli 2019.

Bokåret 2019 er en markering av at det i år er 500 år siden den første norske boka ble trykt. I den anledning vier Petter Dass-museet i 2019 særlig oppmerksomhet til museets boksamling, og presenterer utvalgte bøker fra samlingen under fanen "Månedens gjenstand".

Månedens gjenstand i **juli 2019** er et eksemplar av Ludvig M. Lindemans *Koralbog*, autorisert i 1877. Vårt eksemplar er fra sjette opplag, som ble utgitt på J.W. Cappelens Forlag i Kristiania, 1906.

Salmen «Gjør godt mod dem som dig mon hade»

er en av syv salmer i Landstads kirkesalmebok med tekst av Petter Dass. I koralboken har den både en tysk melodi og en egenkomponert melodi av Ludvig M. Lindeman. Denne salmen er ikke tatt med videre i de senere offisielle salmebøkene.

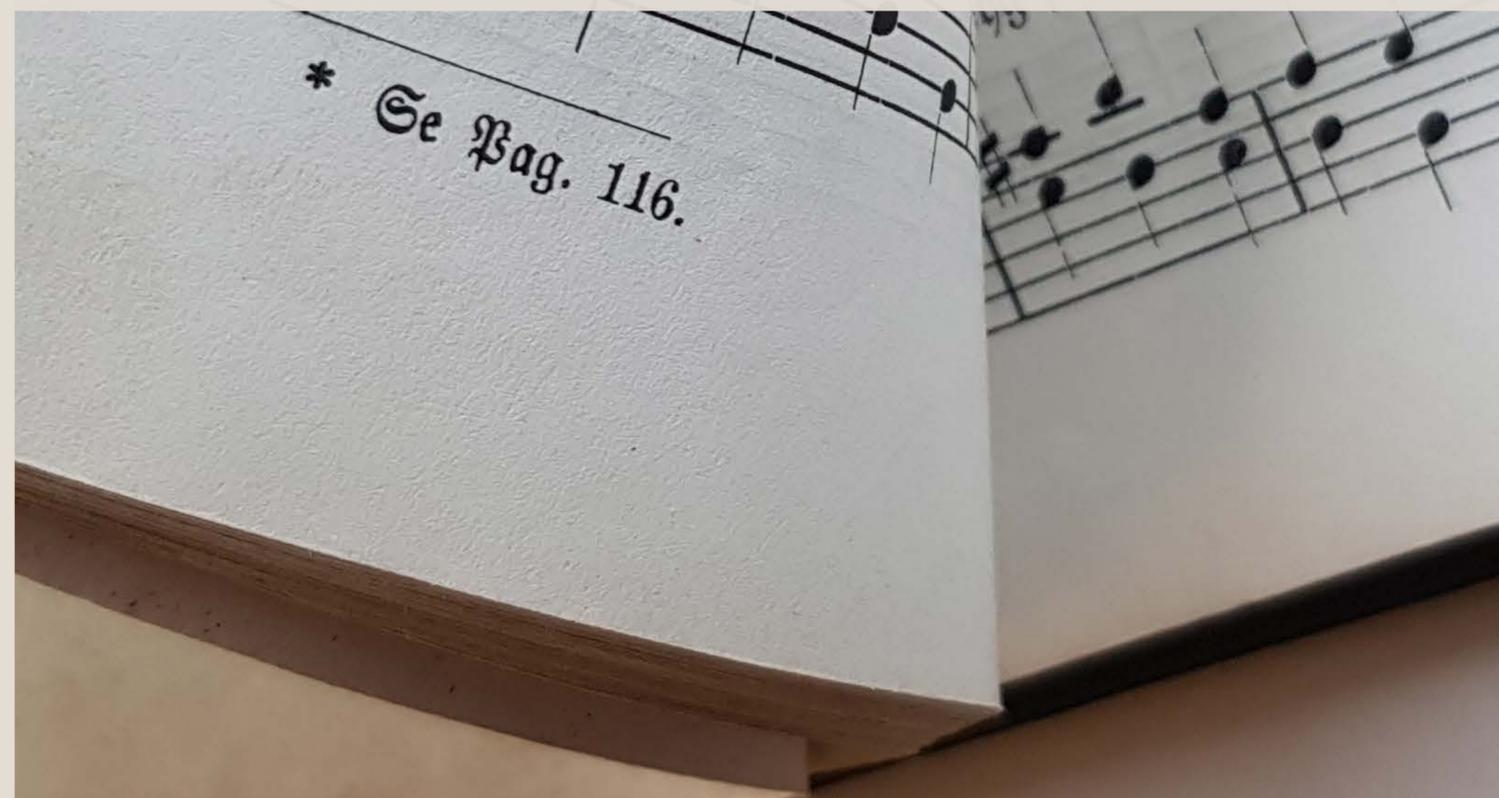
Teksten er satt sammen av åtte utvalgte strofer av Petter Dass' katekismesang til det 5. bud, «Du skal ikke slaa ihjel». Her gjør Dass rede for hvordan et mord både kan gjøres «med Haand», «med Munden», og «udi Hiertet». Siste vers i både katekismesang og salme lyder slik:

**Bort, bort derfor du rasend' Vrede,
Bort Had og Avind Galde-fuld!
Bort, bort med ald din Ild og Hede,
GUd slae ald Satans Magt omkuld!
At vi vor fattig Ven og Næste
Kand elske som os selver vel!
Og saa den Tid, os end kand reste,
At leve glad til Liv og Siæl!**

Til tross for sitt utstrakte arbeid med innsamling og utgivelse av norske folketoner, finner vi ikke en eneste folketone i **Lindemans koralbok** fra 1877.

Av bokens 191 melodier er det en hovedvekt av tyske melodier, og 61 melodier er komponert av Lindeman selv. Til sammenligning er om lag 100 av 899 salmemelodier i dagens norske salmebok folketoner.

Ludvig Mathias Lindeman (1812-87)

var aktiv på flere områder: blant annet regnes

han som en av sin tids fremste norske organister. Han var også både orgelkonsulent og pedagog, men for ettertiden er det som en flittig folkemusikksamler, omstridt koralbokutgiver og produktiv komponist han først og fremst er husket.

Allerede i 1840 begynte Lindeman å gi ut sine hefter med norske folketoner. Sammen med prest, dikter og folkevisesamler Magnus Brostrup Landstad utgav han flere folkevise- og salmesamlinger på 1850-tallet.

Lindemans koralbok ble autorisert til bruk ved gudstjenester i Norge i **1877**. Samme år utga han en egen samling med folketoner til tekster av Petter Dass.

KORALBOG
til
Landstads Salmebog

"Månedens gjenstand" presenteres i Helgelands Blad og stilles ut i museets foajé.

Påfølgende måned flyttes utstillingen til Kulturbadet Bibliotek i Sandnessjøen.

Tekst og utforming:

Johanne Markvoll, Petter Dass-museet

Foto:

Trine Benedicte Jensen, Petter Dass-museet

Kilder:

Dass, P. (2013). *Katekismesanger. D. Mort.: Luthers Lille Catechismus, Forfatted I beqvemme Sange, under føyelige Melodier [1715]*, Historisk-kritisk utgave ved Jon Haarberg, www.bokselskap.no, Oslo 2013.

Hansen, I. R. (1997). "Petter Dass og salmebøkene", *Herr Petter 350 år*. Ravnetrykk nr. 13, s. 190-235. Tromsø: Universitetet i Tromsø.

Holter, S. W. (2013). "Kirken den er et gammelt hus", *Nytt norsk salmeleksikon*. Bind 2, s. 355-361. Trondheim: Akademika forlag.

Holter, S. W. (2012). "Syng med! - sa gamle Lindeman", *Hymnologi - Nordisk tidsskrift* nr. 3/4, 2012.

Petter Dass-museet, 2019